

CONTRA-DEDUCTIE (1712)

Jacobus van der Heiden & Adam Tas

Register

opgestel deur
KAREL SCHOEMAN

karelschoeman@intekom.co.za
(18.3.2004)

Voorwoord

Hierdie register is vir my eie gebruik opgestel, en terwyl ek probeer het om die stryd tussen Van der Stel en die vryburgers adekwaat te dek, was dit in eerste instansie my bedoeling om insidentele verwysings op te spoor na minder bekende individue en na onderwerpe van sosio-kulturele belang, soos die Goewerneur se koetsier of Simon van der Stel se huishoudster, vloersteenbakkers en ivoordraaiers, fluitspel, rietdakke, Latynse aanhalings of die medisinale gebruik van leeuvel.

Ek hoop egter dat die register, ten spyte van sy ingeboude beperktheid en onvolkomenhede, vir ander navorsers ook van nut sal wees. Ek moet hulle verskoning vra vir die enkele gevalle waar die rekenaar of my eie gebruik daarvan bladsynommers verloor het.

Ek moet Hanna Botha van die Universiteitsbiblioteek Stellenbosch bedank vir die onmisbare hulp wat ek met die samestelling van hierdie register van haar ontvang het,

'WAS' in die teks verwys na W.A. van der Stel.

aankondigings (openbaar), 28, 32, 55, 80-81 *passim*, 87 *passim*, 124, 291
aanranding: F. van der Stel en beweerde aanranding H. Hüsing & J. Rotterdam deur J. van der Heiden, 71, 199-202; F. van der Stel en aanranding J. Vogel, 198. *Sien ook* Jering, Johan Ernst.
aanspreekvorms, *sien* Goewerneysamp:aanspreekvorm; Goewerneysamp:amptelike titulatuur (voorbeelde); 'monsieur' (betiteling); 'seigneur' (sr.) (betiteling)
Adam (slaaf), 205
aderlating, 112
Adriaansz, Lambert, 189, 226
afdanking WAS, *sien* van der Stel, W.A.:ontslag
afkondiging van wetgewing, *sien* aankondigings (openbaar)
'Africaanse Uithoek', 300
'Africanen' (benaming), 50, 81
Afrika: 'Neêrlandsch Afrika', 'Voorreden' [p.13]
afslag (veilings), 11
afstande (alg.), 'Voorreden' [10], 215, 225
agitasie teen W.A. van der Stel. *Sien* gedagvaarde vryburgers (alg.); getuigskrif vir WAS (1706); klagskrif teen WAS (1706); Here XVII:afdanking van WAS; ondervraging van vryburgers; verbanning; vroue
akkerbome, 191, 208
Algiers, 100
ambagsmanne (VOC), *sien* Vergelegen:ambagsmanne, plaasarbeiders en knegte
ammunisie, *sien* kruid en lood
amptenare (VOC), *sien* Goewerneysamp; grondbesit deur amptenare; leenknegte; ligting van amptenare; omkopery; Vergelegen:ambagsmanne;. *Sien ook die verwysings onder* van der Stel, W.A.:botsings met amptenare.
Amsterdam, 73. *Sien ook* van der Stel, W.A.:vroeëre loopbaan in Nederland.
analfabetisme, *sien* leesvermoë;
Andries (kneg), 249
anysarak (drank), *sien* arak
'apotheek der waarheid', 231
Appel, Ferdinandus, 62, 179, 195, 237, 270, 281; teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]; teken protes teen arrestasie Tas, 24; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; verklaring, 118-120, 174-175, 259; verbanning na Nederland, 39, 231; vrylating, 102-103; vrou, *sien* Kloet, Lavinia; stiefvader (H.J. Grimpe), 119
arak (drank), 166, 170, 171, 171, 280
Arent (skaapwagter), 121
Arentsz, Claas, 130
'armebezorger' (benaming), 100
armoede, *sien* diakonie
Ary van Bengale, 27 ('een swarten slaaf en brandstigter'), 39, 44, 47-49 *passim*, 55-56
Asleydmer, Fran, 205
assegaaihout, 162
Assendelft, 184

Baäl (afgod), 30
baastuinier, *sien* Hartog, Jan, (baastuinier); Jansz, Cent, (baastuinier Nuweland)
Baay Falso (Valsbaai), *sien* Vishoek (Gordonsbaai)

Babilonsche Toorn, 195
 Badenhorst, Casper, 144, 170, 171
 badgeleenthede, 130
 bakkers, 8, 238-242 *passim*, 242, 244
 balies, *sien* trapbalies; vatmakery
 bandiete, 'Voorreden' [8], 20, 108
 barbiers, 43 ('meester')
 Barent (kneg), 129, 144, 255
 Barent Laurents 'de Lange', 130 ('Barent... Laurents, in de wandeling de lange')
 Bartel, Hans Martensz, 137
 Basson, Willem, 293
 Bastiaan, François: weduwee, *sien* de Leeuw, Anna Maria Pietersz
 Batavia, 35, 232, 271, 274. *Sien ook* klagskrif van vryburgers (1705: aan Raad van Indië); verbanning:na Batavia.
 Batenhorst, *sien* Badenhorst
 Bax, Joan, 10
 Beck, Henricus, 48, 96, 97, 102
 beddegoed, 143
 beddens, 17
 bedrog, 279
 beëdigde verklarings (alg.), 'Voorreden' [9]-[10]
 Bek, *sien* Beck
 bekendmakings (openbaar), *sien* aankondigings (openbaar)
 bekering van heidene, 174
 'bekkesnijden' (verminking), 24
 beligting, *sien* lanterns
 Bengale, 108
 Bergh, Oloff, 34-35, 52, 53, 56, 82-83, 85, 94, 112, 228
 Bergrivier, 208, 246
 besoekende skepe, 7, 152, 157, 161, 181, 201, 285; verversings, 224. *Sien ook* Deense skepe; Engelse skepe; Franse skepe; handel:met besoekende skepe; 'legdagen' (benaming); retoervloot.
 besoekers, *sien* losiesverskaffing
 Beu (Beus), Claas: verklaring, 146-147
 bier, 16,
 blaasaandoenings ('droppel pis'), 24-25
 Blankenberg, Joh., 91
 Blesius, Joan, (Fiskaal), 90, 104, 108; kritiese verwysings, 33,35, 43, 49 *passim*, 115, 121, 123, 213, 215, 239, 281-282, 284; eksplisiete kritiek, 30, 39, 95-96, 101-102; gesag, 85-86, 235; dogters, 174; swaer (A. Diemer), 95; huis, 128
 Bleusel, Abraham, teken klagskrif teen WAS (1706), 14; verklaring, 17-19
 blindheid, 13, 295
 Blom, Jan, 130
 bode (Stellenbosch), *sien* Hasewinkel, Christoffel
 boeke: 'een gedrukt boek' (*Korte deductie?*), 114; 'liedeboekje', 299
 boerdery: landbougereedskap, 132; skoonmaak van grond, 248. *Sien ook* koringoes; leenknegte; plaasknegte (alg.); ploëë; veekrale; Vergelegen:boerdery; wynbou.
 Boesmans, 119, 193
 boetes (houtkappery), *sien* Lavoit, Catharina, weduwee van J. Wismar
 Bógaert, A.: gedig 'Op de Contradeductie', 'Voorreden' [13]-[14]
 'bolderwagens' (benaming), 157

boomaanplanting, 191, 208
 boomwagter (benaming), 232
 Boontjes Kraal, 137
 Boot, Fredrik, *sien* Botha, Frederik
 borgtog, 91
 Boshouwer, Jan: verklaring, 187; swaer, *sien* Gerritsz, Kasper
 Bosjesmans, 'Bosschiermaas', *sien* Boesmans
 Bot Rivier (rivier), 137
 Bot Rivier (veepos), 137, 138, 162, 169
 Botha, Fredrik, 70, 151, 169, 170-171 *passim*; verklaring, 169-170, 186
 Botha, Jacobus, 144, 171, 186, 187
 Botha, Theunis: verklaring, 170-171
 Botma, Cornelis, 15, 225; teken getuigskrif vir WAS (1706), 15
 Botma, Jan, 215; verklaring, 217
 Botma, Johannes, 191
 botsings, *sien* van der Stel, W.A.:botsings met vryburgers; vissery:botsings;
 weiveld:botsings. *Sien ook verwysings onder* van der Stel, W.A.:botsings met
 amptenare.
 bouhout, 45, 114, 118, 130, 143, 162. *Sien verder* houtvoorsiening (alg.);
 Vergelegen:bouwerk en -materiaal.
 Bouman, Hendrik: 8, 20, 35, 65, 84, 91-92, 95, 112, 226, 228, 242; teken getuigskrif vir
 WAS (1706), 15; gesamentlike verklaring , 36-37, 37; brief aan F. du Toit, 91 (teks);
 aanstelling as burgerraad (teks), 92
 bouwerk, *sien* deure; klei (boumateriaal); kruiskosyne; rietdakke; veekrale;
 Vergelegen:bouwerk en -materiaal; woonhuise
 'bouwknegt', *sien* leenknegte; plaasknegte (alg.)
 Bouwman, Hendrik, *sien* Bouman, Hendrik
 brand, 234
 Brand, Burchart, 246. *Sien ook* Burger, Barend.
 Brand, Jochem, 130
 brandewyn, 167, 211, 280, 287
 brandhout, *sien* houtvoorsiening (alg.)
 brandstigers, 44. *Sien verder* Ary van Bengale.
 breë skeepsraad, 'Voorreden' [8], 27-29 *passim*, 88
 briewe (tekste), 93, 218-220, 227, 237
 Brits, Hans Jacob, 170, 171
 broeksak, 93
 Brommert, Jan, (ekwipasiemeester), 20, 84, 114, 130, 145, 150, 284; gesamentlike
 verklaring , 36-37, 37
 Bronkhorst, Jan, 129
 Bruère, Estienne: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
 Bruwer, *sien* Bruère
 Bruyns, Jan, 129
 Buffels Valley, 118, 238
 buitposte (VOC), 8. *Sien ook* Klapmuts; veeposte.
 Burger, Barend: 270 slawe, 137-138, 267. *Sien ook* Brand, Burchart.
 burgermilisie, 94, 119
 Burgerrade, 15 *passim*, 27, 38, 82, 84, 117; aanstelling, 92. *Sien ook* Bouman, Hendrik;
 Heems, Guilliam; Oortmans, Nicolaas.

 'Caabse koele wyne', 280. *Sien verder* drankpagte (alg.).

'cadels' (katels), *sien* beddens
'carabas kelder' (benaming), 288
Carnack, Joan Hendrik, (onderchirurgyn), 112
Casembrood, Leonard: verklaring, 46-47
Casper (kneg van Phyffer), 63
Ceylon, 108, 203, 271, 274
Charlemont, 93
Chinese, *sien* de Vyf, Abraham
chirurgyns: as barbiere, 43. *Sien verder* Carnack, Joan Hendrik, (onderchirurgyn); Louw, Calis (onderchirurgyn); ten Damme, Willem, (opperchirurgyn). *Sien ook* 'vrymeester' (benaming).
'Christene' (begrip), 49, 248
Claas (slaaf), 15
Claas van Delft, *sien* van Delft, Claas
Claasz, Godfried, van Gifford, *sien* van Gifford, Gottfried Claasz
Cleinvelt, Valentyn, *sien* Kleinveld, Valentyn
Cloete, *sien* Kloet
Cochokwa (Khoi-stam), *sien* Kogmans
Coetsee, Dirk, 215; verklaring, 217
Cogmans (Khoi-stam), *sien* Kogmans
Constant, Claas, 130
Constantia (landgoed): genoem, 190, 195; huishoudster, 195-196. *Sien verder* van der Stel, Simon.
Conterman, Hans Jacob, 46, 158; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; verklaring, 115-116; vrou, 119
Coopman, -, (skerpregter), 111-112, 112
Cornelisz, Jan, 137
Corssenaar, Willem, 13, 115, 119, 295-297
Costeux, Esaias: teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]
Cotze, Sara, vrou van G. du Toit, *sien* Couchet, Sara
Couchet, Sara, vrou van G. du Toit, 98, 99
Couvret, Paul: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
Crassus, *sien* Krassus
Cronié, Pierre: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
Cruse, Jacobus, 223
Cruse, Urbanus, 212
Cruse, weduwee, *sien* Gruse (Cruse?), weduwee
Cyffer, Coenraad, teken klagskrif teen WAS (1706), 14 (merk)

d'Ableing, J.C., 'Voorreden' [9], 101, 104-105, 229, 276, 263, 299; verwantskap met WAS, 276
dagvaarding van vryburgers (3.6.1706), *sien* gedagvaarde vryburgers (alg.)
de Brak, Carel, 144, 147; verklaring, 142-143
de Bruyn, Teunis: verklaring, 213-214
de Buis, Jan: teken klagskrif teen WAS (1706), 14; verklaring, 17-19
de Caron, Jan Jacobsz, 129
de Clerq, Abraham: verklaring, 178-179; stiefvader, *sien* du Toit, Guiliam
de Feif, Abraham, *sien* de Vyf, Abraham
de Gournay, Salomon: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
de Haan, Carel, 137

de Klerk, Abraham, *sien* de Clerq, Abraham
 de Klerk, Mahieuw, 137
 de Lange, Barent Laurents, *sien* Barent Laurents 'de Lange'
 de Leeuw, Anna Maria Pietersz, weduwee van F. Bastiaan: verklaring, 249-250
 de Meurs, Samuel Martini, *sien* onder-landdros (Stellenbosch):ongeïdentifiseer.
 de Meyer, Pieter, *sien* Meyer, Pieter
 de Mont, Pieter: teken klagskrif teen WAS (1706), 14 (voorletters)
 de Neus, Jacob, *sien* Jacob 'de Neus'
 de Noorman, *sien* *verwysings onder* 'Noorman' (as benaming)
 de Pre, *sien* du Preez
 de Ruyter (Deense kaptein), 228
 de Savoye, Jacobus: teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708),
 'Voorreden' [12]; teken protes teen arrestasie Tas, 24; aanhouding, 49-50; verklaring,
 181; 'die oude gryzaart', 49
 de Sweed, Roelof, *sien* Roelof de Sweed
 de Switser, Hendrik, 129
 de Villiers, Abraham: verklaring, 114-115
 de Villiers, Jacob, 220
 de Villiers, Pierre: teken klagskrif teen WAS (1706), 14 ('Pierre Villiers Ancien')
 de Vogelvanger, Hendrik, *sien* Hendrik 'de Vogelvanger'
 de Vos, Pieter, 170, 171, 191
 de Vos, Hermina, vrou van D. Heufke: verklaring
 de Vries, Jan, 149
 de Vyf, Abraham, 190; kontrakte met S. van der Stel, 190-191 (tekste), 281
 de Wet, Jacobus, (keldermeester), 115, 200-201, 205 *passim*, 213, 215-220 *passim*,
 223, 224; beskuldigings, 223; dood, 223
 de Witt, Jan, 43
 de Zeeuw, Jan, *sien* Jan 'de Zeeuw'
 Deense besoekers, 7, 227-228
 Deense skepe, 76, 210, 224, 225, 227
 degens, *sien* wapens
 dekriet (bouwerk), *sien* riet; rietdakke
 Delftse teëlwerk, 130
 Democritus, 278
 Denemarke, 225
 des Pres, *sien* du Preez
 deure, 98, 99
 diakens, 'Voorreden' [9]
 diakonie, 10, 23, 74, 110, 121, 209-210 *passim*, 276-277, 282
 'diefysers' (benaming), 158
 Diemer, Abraham, 26, 95, 118, 134; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken protes
 teen arrestasie Tas, 24; huis, 32, 60, 65, 266
 Diepenauw, Claas Hendriksz, 26, 92, 262; teken klagskrif teen WAS (1706), 14
 (voorletters); teken protes teen arrestasie Tas, 24 (voorletters); verklaring, 260-261
 Dirk (Kompanjiesdienaar), 137
 Ditmar, Michiel, 220
 'donderhex' (verwensing), 98
 Donderstad, Godfried, *sien* Douderstad, Godfried
 Donker, Hendrik, 17, 204, 279; teken getuigskrif vir WAS (1706), 15
 Donker Gat (Kasteel), 27, 42, 45, 47-50 *passim*, 55-56, 79, 98, 92, 97, 98, 112, 116.
 Sien ook Ary van Bengale; van der Heiden, Jacobus:aanhouding.

Donkervliet, 46
 Douderstad, Godfried, 52 ('Donderstad')
 draaiwerk, 274
 dragonders, *sien* soldate
 Drakenstein, 134. *Sien ook* Bergrivier; France Hoek; Peerl.
 drankhandel, *sien* tapperie; wynhandel
 drankpagte, 4, 11-12, 103(13), 211-215 *passim*, 222, 243, 279-290; 'Pagter Generaal' (benaming), 11, 280; 'generale Verpagtinge', 286. *Sien ook* tapperie.
 drankverbruik, *sien* dronkenskap; sosiale lewe; tapperie
 Drie Fonteinen, 18
 drinkgewoontes, *sien* sosiale lewe
 dronkenskap, 16, 220, 259
 'droppel pis' (blaassiekte), 24-25
 drostery, *sien* slawe:drostery
 druiwesap, *sien* mos
 du Plessis, juffr., 126
 du Preez, Hercules, 16, 17, 97; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]; verklaring, 220-221; huis, 114, 220; vrou, *sien* Vilion, Cornelia. *Sien ook* gedagvaarde vryburgers (alg.).
 du Toit, Francois, 17-18; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]; teken protes teen arrestasie Tas, 24; brief van H. Bouman, 91 (teks); van G. Sollier, 93 (teks). *Sien ook* gedagvaarde vryburgers (alg.).
 du Toit, Guilliam: gevangene, 98-99; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; stiefseun, *sien* de Clerq, Abraham; vrou, *sien* Couchet, Sara. *Sien ook* gedagvaarde vryburgers (alg.).
 Duine (riethaalplek), 118, 238
 Duitsland, 50, 85, 123, 198

 Eems, Guilliam, *sien* Heems, Guilliam
 Eersterivier, 191
 eet en drink, *sien* sosiale lewe
 Eggerts, Christiaan, 118-119
 Eggerts, Jan Christiaan, 137
 'Egyptische vlugt', 246
 eiendomspryse, 10, 11
 eike, *sien* akkerbome
 Eilers, Christiaan, 154
 Ekelum, Jan, 129, 141, 273
 ekwipasiemeester, *sien* Brommert, Jan
 Elbertsz, Claas: teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]. *Sien ook* gedagvaarde vryburgers (alg.).
 Elbertsz, Hendrik: weduwee, *sien* Vermeulen, Aletta
 Elbertsz, Jan: teken klagskrif teen WAS (1706), 14 (voorletters); teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]; teken protes teen arrestasie Tas, 24 (merk). *Sien ook* gedagvaarde vryburgers (alg.).
 Elbertsz, weduwee, *sien* Vermeulen, Aletta
 Elbertsz, Willem: verklaring, 237-238; moeder, 238
Elsevier, Samuel, (Sekunde), 91, 98, 254, 279
 Elsevier, Samuel: grondtoekenning, 244-249 *passim*
 Elsevier, Samuel: sy 'groote bequaamheden in 't swygen, of Ja en Amen zeggen', 245
 Elsevier, Samuel: inkomste, 247

Elsevier, Samuel: klagtes en kritiek, 8, 23, 41, 48, 82-83
Elsevier, Samuel: kneg, 249
Elsevier, Samuel: beweerde oneerlikheid: 204
Elsevier, Samuel: slawe, 247
Elsevier, Samuel: terugroeping, 101
Elsevier, Samuel: uitspraak oor wyn, 155
Elsevier, Samuel: veepos, 249
Elsevier, Samuel: veeruil met Khoikhoi, 170
Elsevier, Samuel: waens, 208

Elshoek, Willem, 88; verklaring, 27-28
Engelbregt, Maria, vrou van W. Helot, weduwee van H. van Loon: verklaring, 'Voorreden'
[9], 164
Engelse besoekers, 7, 15
Engelse skepe, 53, 210, 211, 224, 232
erfbriewe, *sien* grondtoekenning aan vryburgers
Ernst, sersant, *sien* Jering, Johan Ernst

Fazante Kraal, *sien* Vesante Kraal
February (slaaf), 266
finansiële sake, *sien* diakonie; Weeskamer
Fisantkraal, *sien* Vesante Kraal
Fiskaal (amptenaar), *sien* Blesius, Joan
fluitspel, 53
foltering (geregtelik), 48
France Hoek, 220
Francis (slawekind), 265
Frankryk, 92; leër, 93; vervolging van Protestante, 50. *Sien ook* Lodewyk XIV; Spaanse
Suksessie-oorlog.
Franschhoek, *sien* France Hoek
Franse gemeenskap, 18 *passim*, 20, 49, 50, 81, 92, 93, 134, 269; vervolging in
Frankryk, 50
Franse skepe: vermeende aanval (1695), 54
Franse taal, 19, 92-93, 96, 108, 114; 'Monfrere' (aanspreekvorm), 193; 'mademoiselle de
la plaisir', 279; 'querel d'Allemagne', 41. *Sien ook* 'monsieur' (betiteling); 'seigneur'
(betiteling). *Sien verder ook* prostitusie.
Frederiksz, Douwe: teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708),
'Voorreden' [12]; verklaring, 178
Fredrik Adolph van die Kaap, 174
Frissart, Gideon, 129
Fritsch (Kompanjiesdienaar), 144

'galeiboef' (benaming), *verwysing verloor}
galeie (Frankryk), 93
galjote (skepe), 142, 145-146, 156, 252
Gansenhoef, 39
gars, 229
Gauris (Khoi-stam), 170, 171
Gauris Rivier, 171
gedagvaarde vryburgers (alg.), 79-80, 85, 91-96 *passim*, 123-124, 203
gedagvaarde vryburgers: borgtog, 91

gedagvaarde vryburgers: dagvaarding (3.6.1706), 80 (teks, met name)
gedagvaarde vryburgers: geldigheid van dagvaarding, 80-81
gedagvaarde vryburgers: mandement (27.6.1706), 87 (teks)
gedagvaarde vryburgers: nasionaliteite, 81
gedagvaarde vryburgers: rekwes (7.6.1706), 80-81 (teks)
gedagvaarde vryburgers: voorgestelde straf, 95
ontevredenheid, en teen die einde van 1688 is hulle toegelaat om vir hulle ander grond uit te soek.
gedig, *sien onder* Bógaert, A.
gedwonge vervoerdienste, *sien* vervoerdienste deur vryburgers
gehoorsaamheid aan owerheid (alg.), 106
gekommitteerdes (Raad van Justisie), 23, 54-58, 65-67, 97, 112-113, 113
Geldenduys, *sien* Gildenhuis, Gildenhuisen
geldsake, *sien* diakonie; Weeskamer
geloofsvervolging (Frankryk), 50
'gemartileerde medebroeders', 66
geneeshere, *sien onder* chirurgyns
'generale verpagtinge' (benaming), 286
Generale Vrede, 21
geprivilegeerde slagters, *sien* vleispag
Gerbrantsz, Theunis, 145-146
geregsbode (Stellenbosch), *sien* Hasewinkel, Christoffel
Geringer, Hans Caspar, *sien* Kerringer, Hans Caspar
Gerritsz, Albert, van Emmenes: verklaring, 129-131
Gerritsz, Court: verklaring, 156-157
Gerritsz, Kasper, 187; swaer, *sien* Boshouwer, Jan
geseling (geregtelik), 51, 189, 226, 287
geskut, 160
getuigskrif vir WAS (1706), 'Voorreden' [8], 14-18 *passim*, 19-20 (teks), 45-47 *passim*, 108, 111-117 *passim*, 211; as 'Panacea universalis', 230; gebruik van dwangmetodes, 17, 35, 97, 235, 268; in Frans vertaal, 96
geweldig (amptenaar), 48, 213, 288
gewere, *sien* wapens
Gideon (slaaf), 265
Gikbosch, Jochem, 146
Gildenhuis, Arent: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
Gildenhuisen, Albert Barentsz, 262
Goedman, Simon, 227
Goewerneursamp: aanspreekvorm, 15; amptelike titulatuur (voorbeelde), 50, 105; eerbetoon, 24-25; koetsier, 129, 143, 171, 186; lyfwag ('oppassers'), 145, 150, 233
Goewerneurswoning, *sien* Kasteel:Goewerneurswoning
goiingsakke ('gonnie sakken'), 146
Gordonsbaai, *sien* Vishoek
Goucquaa (Hendrik) (Khoi), 119
goudware, 299
Gourikwa (Khoi-stam), *sien* Gauris
Gourits (rivier), *sien* Gauris Rivier
graan(...), *sien* koring(...)
grasdakke, *sien* rietdakke
graveel (kwaal), 98

Greef, Matthys, 18, 64, 246; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; briefie aan J. van der Heiden, 237 (teks)
 Grimpe, Hans Jurgen, 119, 191; stiefvader van F. Appel, 119
 Groene Kloof, 120-121 *passim*, 163, 172, 260; afstand van Kaap, 163
 Groenewalt, Christoffel, 154
 groentetuine, 226
 grondbesit deur amptenare, 10, 17, 103(12), 124, 132-133, 274-276
 grondpryse (Nederland), 120
 grondtoekenning aan vryburgers, 4, 9, 18, 50-51, 63-64, 102(7), 104(16), 117-121
 passim, 124, 133, 134, 149, 163, 179, 189, 195-196, 198, 244-251 *passim*, 249, 267-270, 277-278
 Groote Vlakte, 137
 Gruse (Cruse?), wed., 31
 Guilliam (messelaar), 129
 Gulix, Helena, vrou van W. ten Damme, 208

Hakkelaar, Ary Jansz, 129
 Halfman, Huybert Cornelisz, 129
 'Hamburger' (H. Husing), 128
 'Hamburger deelen' (hout), 118
 handel met besoekende skepe, 63, 128, 210, 211, 213, 215, 216, 221-222, 224- 229
 passim, 240, 280, 285, 287
 handelsware (ruilhandel), *sien* veeruil met Khoikhoi:handelsware
 handtekeninge, *sien* ongeletterdheid (tekens)
 Hans de Noorman, 129, 146
 Hansz, Dirk, 130, 144; verklaring, 142
 Harmen (kneg), 144, 255
 Hartebeesten Kraal, 137
 Hartog, Jan, (baastuinier), 5, 119, 130, 137-138 *passim*, 140, 144, 147, 150-152, 169
 passim, 185, 195, 208; briefies aan P. van der Bijl 218-219 (tekste); briefies aan Alida Vermeulen, 219-220 (tekste)
 Hasewinkel, Christoffel, (geregsbode), 34, 79, 82, 96, 107, 111, 159, 181, 209, 234, 262
 hawehoof (Tafelbaai), *sien* seehoof
 Heems, Guilliam, 65, 92, 94, 95, 225; teken getuigskrif vir WAS (18.2.1706), 15;
 gesamentlike verklaring , 36-37; as Katoliek, 35 (naam nie genoem), 36
 Heins, Paul, 277-278
 Helot, Willem, 15, 24, 98; vrou, *sien* Engelbregt, Maria
 Hendrik (Khoi), *sien* Goucquaa (Hendrik)
 Hendrik de Switser, *sien* de Switser, Hendrik
 Hendrik 'de Vogelvanger', 130
 Hendriksz, Barent, 8, 245-249 *passim*
 Heraclitus, 278
 Here XVII: afdanking van WAS, 101-104 (teks); geloof, 'Opdragt' [I]-[5] *passim*, 104, 132;
 'onze respectieve vaders', 2; 'onze voedster vaderen', 4; hulle 'liefde en genegentheid',
 2; hulle 'vaderlyk trouw en liefde', 104; verskuldigde gehoorsaamheid, 106; gedreigde
 opstand, 10-11, 294. *Sien verder* getuigskrif vir WAS (1706); klagskrif teen WAS
 (1707); van der Stel, W.A.:ontslag.
 Herman (kneg), *sien* Harmen
 Hermeyer, Jan Harmensz, 137
 Hertog, Jan, (baastuinier), *sien* Hartog, Jan
 Heufke, David, 284; verklaring, 176; vrou, *sien* de Vos, Hermina

Heyl, Coenraad: verklaring, 147-149
 'hofklike' (alg.), 4, 13, 297. *Sien verder* Elsevier, Samuel; Kalden, Petrus; Starrenburgh, Johannes; van der Stel, Frans.
 Hofman, Jan Christoffel, 274
 Holland (provinsie), 160, 190
 'Hollandse skape', *sien* wolskape
 Holtsmit, Jan, 246
 'hoof' (Tafelbaai) *sien* seehoof
Hoogsted (sic), 184
 hooi, 246-247
 Hottentots-Holland: buitepos, 145, 252-253; 'de vlakke van Hottentots Holland, ofte anders Vergelegen genoemt', 143-144; houtbosse, 149, 157, 209. *Sien verder* Laurens Rivier; Vergelegen; Vishoek (Gordonsbaai).
 houtbosse (alg.), 206-209 *passim*. *Sien verder* Hottentots-Holland:houtbosse; Kompanjiesbos (Paradysbos).
 houtdraaiwerk, 274
 houtkappery, *sien* houtvoorsiening (alg.); Lavoit, Catharina, weduwee van J. Wismar
 houtsoorte, *sien* assegaaihout; ysterhout
 houtvoorsiening (alg.), 7, 45, 60, 62, 107-108, 114, 118, 130, 144-150 *passim*, 159, 191, 203-210; 'Caabse hout', 206. *Sien ook* bouhout; vatmakery; wamakery.
 Hugenote, *sien* Franse gemeenskap
 Hugot, Daniel: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
Huis ter Aa, 44-45, 56, 97, 100, 113, 153-154
 huise, *sien verwysings onder* woonhuise
 huismiddels, 53
 Hulstman, Huybert Cornelisz, 273
 Human, Jan, 129, 137, 267; verklaring, 136-139
Husing, Henning, 26, 60-61, 65, 204, 262, 276-277
 Hüsing, Henning: as burgerraad, 38
 Hüsing, Henning: grondbesit, 119, 124, 132, 133, 163, 191, 231. *Sien ook* Groene Kloof.
 Hüsing, Henning: 'Hamburger', 128
 Hüsing, Henning: huis, 64, 128 (Tafelvallei), 195
 Hüsing, Henning: leenknegte, 51, 272
 Hüsing, Henning: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
 Hüsing, Henning: teken protes teen arrestasie Tas, 24
 Hüsing, Henning: en Van der Stels, 40, 41, 201, 270-271
 Hüsing, Henning: verbanning na Nederland, 'Voorreden' [9], 39, 43
 Hüsing, Henning: vleispag, 40-41, 103-104, 179, 277, 290-294
 Hüsing, Henning: vroeë loopbaan, 39, 138
 Hüsing, Henning: vrou, *sien* Lindenhovius, Maria
 Hüsing, Henning: vrylating, 102-103
 Hüsing, Henning: wynproduksie, 212, 288
 Hüsing, Henning. *Sien ook onder* aanranding.

huwelike, 176-177 *passim*

immigrante, *sien* Franse gemeenskap
 Inber, Jan, 220
 inlê van vis, *sien* vissery
 'intereogatoriën, *sien* ondervraging van vryburgers
 inventarisse: lessenaar van A. Tas, 299

Italianers, *sien* Venesiaan (Kompanjiesdienaar)
 Italië: 'op zyn Italiaans', 201. *Sien ook* Machiavelli, Niccolò; Masaniello (Napolitaanse vryheidsvegter).
 ivoor: 'een vrouwe portrait op ivoor', 299; 'yvoore doosen', 291 ('ysere?')
 ivoordraaiwerk, 274

Jacob (kneg), 219
 Jacob (slaaf), 52
 Jacob 'de Neus', 129
 jagtogte, 165. *Sien ook* seekoeijag.
 Jan de Jonkershoek, 208
 Jan 'de Schaapwagter', 147
 Jan 'de Zeeuw', 129
 Jansz, Cent, (baastuinier Nuweland), 149; verklaring, 147-149
 Jansz, Harmen, 246
 Jansz, Jacob, 137
 Jansz, Jan, van Ouwerkerk, 129
 Jansz, Pieter, van Bergen, 137
 Jansz, Siwert, van Hoorn, 137
 Janszen, Roelof, 137
 Jering, Johan Ernst, 'Voorreden' [9], 51-52, 89; verklaring, 52-53
 Jesuïete, 49
 Jochem 'de Rietkapper', 129
 'jongen' (gebruik van woord), 185, 205
 'Jonker Frans', *sien* van der Stel, Frans
 Jonkershoek, *sien* Jan de Jonkershoek
 Joris (slaaf), 266
 Jurgen, Hans, 130

'Kaapse koele wyne', 280. *Sien verder* drankpag.
 kabinetwerkers (beroep), 129, 138, 140. *Sien ook* houtdraaiwerk.
 'kaffers' (gebruik van naam), 251
 kaffers (geregsdienaars), 39, 44, 111-112, 287
 Kalden, Petrus, 5-6, 8, 41, 119, 164, 166, 172-180, 191, 242, 243, 254; getuigskrifte, 173; slawe, 174; terugroeping, 101. *Sien ook* veehandel:met Khoikhoi.
 Kalkman, Cornelis Willems, 118-119, 129
 kalkoonde, 148
 kap van hout, *sien* houtvoorsiening (alg.); Lavoir, Catharina, weduwee van J. Wismar
 karba, *sien* 'carabas kelder' (benaming)
 Karnak, Joan Hendrik, *sien* Carnack, Joan Hendrik
 karweidienste deur vryburgers, *sien* vervoerdienste deur vryburgers
Kasteel (Tafelvallei), 15-16, 52, 157-158, 184, 214
 Kasteel: Donker Gat, *sien* Donker Gat (Kasteel)
 Kasteel: gevangenes, 22, 44, 48, 51, 55-56 *passim*, 83, 98, 100, 111, 112, 113, 116, 235. *Sien ook* Donker Gat (Kasteel).
 Kasteel: Goewerneurswoning, 111
 Kasteel: Katbalkon, 55. *Sien ook* aankondigings (openbaar).
 Kasteel: raadkamer, 53, 89
 Kasteel: verdediging, 30, 53-54
 Kasteel: vergadersaal, 52
 Kasteel: as vesting, 184

Kasteel: wagte, 26, 53. *Sien ook* skildwag.
Kasteel: wynkelder, 223, 223-224

Katbalkon (Kasteel), *sien* aankondigings (openbaar); Kasteel (Katbalkon)
katels, *sien* beddens

Katolieke, *sien* Heems, Guilliam

Kattendijk, 101

Keestok, Martinus, 263

Keiser (Rooms-Duitse Ryk), 1-2, 101

keldermeester (VOC), *sien* de Wet, Jacobus

kelders (VOC), *sien* Kasteel:wynkelder; koringkelders (VOC); wynkelder (VOC)

kerkdienste, 24, 102. *Sien ook* Tien Gebooie.

kerkgebou (Stellenbosch), *sien* Stellenbosch:kerkgebou

kerkgebou (Tafelvallei), 5, 172, 279

kerksake, 180. *Sien ook* bekering van heidene; diakens; diakonie; huwelike;

Nagmaalviering; ouderlinge; predikante; sieketroosters; Stellenbosch:kerksake;
voorlesers.

Kerringer, Hans Caspar, 241

kerstening, *sien* bekering van heidene

Kervel, Jurgen: slawe, 62, 65, 266

Kerver, Jurrien, *sien* Kerver, Jurgen

Keyser, Christoffel, 129

Khoikhoi, 119, 160, 162, 249; 'Hottentots harige schapen', 257, 293; in blanke diens,
247. *Sien ook* bekering van heidene; veeroof; veeruil met Khoikhoi.

Khoi-stamme, *sien* Gauris; Kogmans ('Kukemans'); Koopmans

Kina, Elias: inhegtenisneming, 33

klagskrif van vryburgers:

(1705: aan Raad van Indië), 14, 58, 60, 111;

(1706: aan Here XVII), 4-14 (teks), 23, 101, 113, 116; reaksie van XVII, 101-104
(teks); WAS hieroor (aangehaal), 109, 278; 'rapsodie van leugentaal', 255(2x);

puntsgewyse behandeling in *Contra-deductie*: (art.1), 109; (2), 127, 152; (3), 159;
(4), 163; (5), 172; (6), 180; (7), 185; (8), 188; (9), 192; (10), 199; (11), 202; (12), 203;
(13), 206; (14), 209; (15), 210; (16), 224; (17), 229; (18), 233; (19), 238; (20), 242;
(21), 244; (22), 251; (23), 254; (24), 255; (25), 263; (26), 267; (27), 270; (28), 271;
(29), 274; (3), 276; (31), 279; (32), 288; (33), 290; (34), 294; (35), 294; (36), 297;
(38), 109, 297.

Sien verder van der Stel, W.A.:ontslag.

Klapmuts, 8, 244-249 *passim*

kleding, *sien* klere

klei (boumateriaal), 249

Kleine Hoogte, 137

Kleinveld, Valentyn: verklaring, 226-227; huis genoem, 32

klere, 22. *Sien ook* broeksak; kniebande; leerklleding; roudrag.

kleurbewustheid (rassisties), 108, 189, 256

Kloet, Catharina, 255

Kloet, Jacob: teken klagskrif. WAS (1706), 14; teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12];
teken protes teen arrestasie Tas, 24; inhegtenisneming, 45; verbanning, 56; vrou,
sien Overney, Eusebia

Kloet, Lavinia, vrou van F. Appel, 174, 193

kniebande, 299

Koekemans (Khoi-stam), *sien* Kogmans

'koele wynen', 280. *Sien verder* drankpag.
 Koert van Bergen, 147
 koetsier (VOC), *sien* Goewerneysamp:koetsier
 Kogmans ('Kukemans') (Khoi-stam), 119, 193
 Kolbe, Petrus: verklaring, 259
 kole, *sien* smidskole
 kolonisering, 168
 Kommissarisse, 276. *Sien ook* Simons, Cornelis Jan.
 Kompanjiesbos (Paradysbos), 118, 130, 143, 144, 145, 148-150 *passim*, 246
 Kompanjiesdienaars, *sien verwysings onder* amptenare
 Kompanjieskelders, *sien* Kasteel:wynkelder; koringkelders (VOC); wynkelder (VOC)
 Kompanjieskepe, 142, 145-156, 156, 158. *Sien ook* galjote; Huis ter Aa.
 Kompanjieskuur (Rondebosch), 144
 Kompanjieslawe, 5, 71, 145, 152-154, 155, 252, 257; getalle, 251, 253. *Sien ook*
 Vergelegen:slawe. *Sien verder onder* slawe (alg.).
 Kompanjiesmagasyne, *sien* magasyne (VOC)
 Kompanjiesstuine: Tafelvallei, 98, 198; Ronde Bosje en Nieuwe Land, 147, 221
 Koopman, -, (skerpregter), *sien* Coopman, -
 Koopman, Albert, 177, 279; weduwee, 279
 Koopmans (Khoi-stam), 170 *passim*, 171
 koring(...), *sien ook* gars; hooi; rog
 koringbou, *sien* koringoes; tiendes (koring)
 koringhandel, 135, 229-230, 238-244
 koringkelders (VOC), 229, 243, 244
 koringmagasyn (VOC), *sien* koringkelders
 koringmeul, 148, 149
 koringoes, 8, 17, 97, 242, 243-244 *passim*
 koringpryse, 7-8 *passim*, 135, 229, 238-244 *passim*, 242, 243
 Korte deductie, 'Voorreden' [6]-[12] *passim*, 105, 106; 'blanketzels van leugenen' (ens.),
 'Voorreden', [7]; 'een uitbraaksel van gal en bittere nydigheid', 234; 'curieuse
 expressiën', 278; 'stinkende en abominabele lastertaal', 278; drukkoste, 291; deur A.
 Bógaert in gedig genoem, 'Voorreden' [14]; moontlike verwysing ('een gedrukt boek'),
 114
 kos en drank, 201. *Sien ook* arak; besoekende skepe:verversings; brandewyn; proviand;
 slawe:voeding; sosiale lewe; vis (voedsel); vleis; witbrood.
 kraalmis, 196, 238
 kragtaal, *sien* vloeke en verwensings
 krale (boerdery), *sien* veekrale
 krale (sieraad), *sien* veeruil met Khoikhoi:ruilmiddels
 krankbesoekers, *sien* sieketroosters
 'Krassus' (Crassus), 'Voorreden' [p.13]
 kroeë, *sien* tappery
 kruiskosyne, 143, 149
 kruit en lood, 165-166 *passim*
 Kruys, Christiaan, 146
 Kuilsrivier, *sien* Kuyls Rivier
 kuipersambag, *sien* vatmakery
 'Kukemans' (Khoi-stam), *sien* Kogmans
 kunsskilder, 131
 Kuyls Rivier, 238
 Kwartelrivier, *sien* Quartels Rivier

Laferet, Jean, *sien onder* Niel, Estienne
 Lak, Godfried, 147; verklaring, 148-149
 landbougereedskap, *sien* ploë
 landdros (Stellenbosch), *sien* Starrenburgh, Johannes
 landmeters, 139, 191, 196, 246, 268, 269, 277-278
 landskap, *sien* natuur
 lanfer, 296
 'Lange Willem' (visserman), 142
 lanterns, 112
 Latynse aanhalings, 43, 81, 135, 151, 155, 165, 167, 172, 173, 202, 212, 222, 230, 233(2x), 234, 239, 241(2x), 245, 251, 255, 258, 276, 277, 296(2x)
 Laubscher, Claas, *sien* Lobser, Claas
 Laurens 'Lierebola', 129
 Laurens Rivier, 144, 187, 193, 255
 Laurents (visserman), 142
 Laurents 'de Lange', *sien* Barent Laurents 'de Lange'
 Laurents Rivier, *sien* Laurens Rivier
 Laurentsz, Jan, 173
 Lauw, Calis, *sien* Louw, Calis
 Lavoir, Catharina, weduwe van J. Wismar, ('zeekere arme weduwe'), 7, 62, 70, 209-210
 le Boucq, E.F., 'Voorreden' [9], 65, 102, 178
 le Roux, J.: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
 le Roux, Jean: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
 Leander (skaapwagter), 121
 'leenboekjes' (benaming), 141
 leenknegte, 10, 118-119, 141, 271-274, 287; leenprosedure, 272-273. *Sien verder* plaasknegte (alg.).
 leerkleding, 165
 leesvermoë, 78(82-83)
 leeus, 248
 leeuvel (huismiddel), 53
 Leeuwe Kraal, 137
 'legdagen' (benaming), 156
 lening, *sien* leenknegte:prosedure
 leningboeke (naam), 271-274 *passim*
 lenings (finansieel), *sien* diakonie; Weeskamer
 Ley (slaaf), 147
 Ley, Michiel, 119, 164; 'Switser', 278; 'volmagt en dapperen voorvegter van WAS', 278
 Lezaret, Jan, *sien onder* Niel, Estienne
 'liedeboekje', 299
 Liefink, Anthoni, 153-154, 232
 Lierebola, Laurens, *sien* Laurens 'Lierebola'
 Liesbeek, 55
 ligting van amptenare, 161, 203, 223, 273
 Lindenhovius, Maria, vrou van H. Hüsing, 'Voorreden' [9], 40, 232; en WAS, 40 ('Moeder Hüsing'), 270-271
 Linnes, Cornelis, 191, 229-230; oneerlikheid, 287
 Linus, Cornelis, *sien* Linnes, Cornelis
 lisensiebriefies (benaming), 277, 288

Lobser, Claas, 261
 Lodewyk XIV, 50, 93
 lood (ammunisie), *sien* kruit en lood
 losbandigheid, *sien* van der Stel, W.A.:onsedelike lewe (beweer)
 losiesverskaffing, 227-228
 Loubser, Claas, *sien* Lobser, Claas
 Lourensrivier, *sien* Laurens Rivier
 Louw, Calis, (onderchirurgyn), 5, 129, 137, 160, 200, 267, 293; brief van WAS, 227
 (teks); verklaring, 136-139, 194-195
 Louw, Jacobus, 31, 177, 207; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging
 (1708), 'Voorreden' [12]; teken protes teen arrestasie Tas, 24; aanhouding, 50-51;
 verklaring, 32, 175-176; vrou, *sien* van Brakel, Maria
 luiperdvet (huismiddel), *sien* 'tiervet'
 Lutzer, Jacob, 137
 lyfwag, *sien* Goewerneysamp:lyfwag
 Lys (slavin), 265

'Maai Monica', *sien* van der Stel, Simon:toespelings op sy gekleurde grootmoeder
 Maayboom, Claas, *sien* Meyboom, Claas
 Machiavelli, Niccoló, 43; 'Machiavellisten', 'Voorreden' [8], 298
 Madagaskar, 56, 153
 magasyne (VOC), 18, 149, 158, 165, 170, 170-171, 203-204, 222, 229, 295, 296
 magtiging aan Tas & Van der Heiden (1708), 'Voorreden' [11]-[12] *passim*, [12] (teks en
 ondertekenaars)
 Makassar, 108
 Malan, Jacob: teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]; teken klagskrif teen WAS
 (1706), 14 (voorletters); verklaring, 16-17
 mandement (27.6.1706), *sien* gedagvaarde vryburgers (alg.):mandement
 mandoor (amp), 129
 Marais, *sien* Marois
 Marcus (visserman), 142
 Marois, Charles: teken klagskrif teen WAS (1706), 14 (merk)
 Marois, Claude: teken klagskrif teen WAS (1706), 14.
 marteling (geregtelik), *sien* foltering
 Marten van Stockholm, 147
 Masaniello (Napolitaanse vryheidsvegter), 297
 'Masmora van Algiers', 100
 Mauritius, *sien* verbanning:na Mauritius
 Mayboom, Claas, *sien* Meyboom, Claas
 mediese dienste, 161. *Sien* ook chirurgyns; 'vrymeester' (benaming).
 meelsakke (figuurlik): 'dat de boeren de meelzakken gelyk waren', 193
 Meerkens (Kompanjiesdienaar), 224
 meester (titel), *sien* chirurgyns
 'meid' (gebruik van woord), 265
 Menssink, Willem: teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708),
 'Voorreden' [12]; teken protes teen arrestasie Tas, 24; verklaring, 231-232; huis, 73;
 slawe, 231-232
 merktekens, *sien* ongeletterdheid (tekens)
 'messieurs' (betiteling), *sien* 'monsieur'
 meubels, *sien* beddens; spieëls
 meulens, *sien* koringmeul

meulmaker (beroep), 130
 Mevius (regsbron), 124
 Meyboom, Claas, 70, 240-241; teken protes teen arrestasie Tas, 24; inhegtenisneming, 44-45; verklaring, 241-242
 Meyburgh, Jan Lambertsz: verklaring, 176-177; vrou, *sien* Zank, Sophia
 Meyer, Pieter, (Pieter de Meyer): 134, 154, 157, 223, 239, 279, 299; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]; teken protes teen arrestasie Tas, 24; aanhouding, 50; verklaring, 111-112; vrou, 112
 Michel, Hans, 137
 Michiel van Amsterdam, *sien* van Amsterdam, Michiel
 Michielsz, Cornelis: teken protes teen arrestasie Tas, 24
 mis, *sien* kraalmis
 misdadigers (alg.), 108
 missive van Here XVII (30.10.1706), *sien* Here XVII:afdanking van WAS; van der Stel, W.A.:ontslag
 Moddergat, 187
 Monica, Maai, *sien* van der Stel, Simon: toespelings op sy gekleurde grootmoeder 'monsieur' (betiteling), 15, 18, 112, 114, *en elders passim*; 'messieurs', 183
 Montanus, Janus Adrianus, (onder-landdros van Stellenbosch), 42, 203. *Sien verder* onder-landdros (Stellenbosch):ongeïdentifiseer.
 'More', 30
 mos (druiwesap), 63, 148, 195, 216, 217, 219, 220, 220
 Mosewits, Jan, 129
 Mouy, Pierre M.: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
 Muiden (Nederland), 77, 78(88)
 Mulder, Hendrik, 15; teken getuigskrif vir WAS (18.2.1706), 15
 Mulder, Johannes: verklaring, 166-167
 Muller, Samuel, 137
 Munkerus, Henricus, 13, 62, 203, 294-295
 musiekbeoefening, 53
 Myburgh, *sien* Meyburgh

 Nagmaalviering, 6, 173, 178
 Namen, 92
 nasionaliteitsbesef, 81
 natuur: 'in de wildernissen', 79-80; 'in 't woeste veld', 232; moeras, 248; 'onder den blaauwen heemel', 249; 'onder de bloote hemel', 247. *Sien ook* boerdery:skoonmaak van grond.
 Nederland, 126, 214, 283; 'ons lieve Vaderland', 3; 'Neêrlandsch Afrika', 'Neêrlandsch Afrika', 'Voorreden' [p.13]. *Sien ook* Amsterdam; Holland (provinsie); Muiden; Sloten.
 Nederlanders: onder gedagvaarde vryburgers, 81
 Nederlandse taal, 20, 108; figuurlike verwysings, 151, 153. *Sien ook* briewe (tekste); van der Stel, Frans:aanhalings (woordeliks); van der Stel, W.A.:gewelddadigheid (...): aanhalings (woordeliks).
 Nel, S., *sien* Niël, Estienne
 'Neutrale gedachten' (*Regte en waare oorsprong...*), 'Voorreden' [14]
 Niël, Estienne: teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]; teken protes teen arrestasie Tas, 24; verklaring, 16-17; 'Jean Lefaret', 'Jan Lezaret', 'Jan Stoffelsen', 97-98
 niersteen, *sien* graveel
 Nieuwburg, 90

Nieuwe Land (Liesbeekvallei), 147, 149, 151-152
 Nieuwkerk, *sien* van Niekerk
 'Nodus Gordius', 212
 Noorman (as benaming), *sien* de Noorman, Hans; Oelofsz, Andries
 Norbergh, Jan, 158
 Nortie, Jacob, 18
Nossa Senhora de los Milagros, 189 ('het gestrande Portugeesche schip')
 Nuwejaarsdag, 219
 Nuweland (Liesbeekvallei), *sien* Nieuwe Land
 Nykerk, Cornelis, *sien* van Niekerk, Cornelis

Oberholster, *sien* Overholster
 Odendaal, Willem, 155; verklaring, 157-158
 Oelofsz, Andries ('de Noorman'), 71, 265; weduwee, *sien* van Geisselen, Sara Jansen
 omkopery, 10, 40-41, 63, 63-64, 115, 117, 119 *passim*, 120, 120-121, 189, 194, 196,
 267-268, 270-271 *passim*, 277
 'onbestorwe weduwees', *sien* vroue:van gevange vryburgers
 onderchirurgyn, *sien* Louw, Calis (onderchirurgyn)
 onder-landdros (Stellenbosch): ongeïdentifiseer, 79, 98-99 *passim* (vermoedelik S.M. de
 Meurs); geïdentifiseer as J.A. Montanus, 42, 203
 'ondermeester' (amp), *sien* Louw, Calis (onderchirurgyn)
 ondervraging van vryburgers, 58-79 (tekste). *Sien ook* gekommitteerdes (Raad van
 Justisie)
 onderwysers, *sien* skoolmeesters
 oneerlikheid, *sien* omkopery
 ongeletterdheid (tekens), 'Voorreden', [12], 14. *Sien ook* leesvermoë.
 onsedelikheid, *sien* van der Stel, W.A.:onsedelike lewe (beweer)
 onthaal van gaste, 200-201. *Sien verder onder* sosiale lewe.
 ontslag van WAS, *sien* van der Stel, W.A.:ontslag
 ontug, *sien* van der Stel, W.A.:onsedelike lewe (beweer)
 oorlogstoestande, *sien* Franse skepe:vermeende aanval (1695); Spaanse Suksessie-
 oorlog
 Oortmans, Nicolaas, 82, 83-87 *passim*, 94, 98; verklaring, 236; regstelling van
 beskuldiging (1711), 89
 oorwurm (beeldspraak), 183
Oosterland, 18, 49
Oosterstein, 197
 openbare aankondigings, *sien* aankondigings
 'Oppassers van den Ed. Heer Gouverneur', *sien* Goewerneursamp:lyfwag
 'oppermeester' (amp), *sien* chirurgyns.
 opstand, 294
 osse: pryse, 115
 ossewaens, *sien* waens
 ouderlinge, 'Voorreden' [9]
 Overberg, *sien* Vergelegen:veeposte
 Overholster, Jan, 'Voorreden' [9]
 Overney, Eusebia, vrou van J. Kloeten, 55
 owerheid (alg.), 106
 owerspel, 62. *Sien ook* van der Stel, W.A.:onsedelike lewe (beweer).

paaie, 20, 229

Paardeberg, 50, 246
 Paarl, *sien* Peerl
 pagstelsel (alg.), 279-280. *Sien verder* drankpagte; Hüsing, Henniong:vleispag.
 'Pagter Generaal' (benaming), 280
 pakhuis (VOC), *sien* magasyne
 pakhuismeester (amptenaar), *sien* van Putten, Willem
 Palembang, 101
 palmiet, 248
 Paradysbos, *sien* Kompanjiesbos (Paradys)
 Pasma, Blesius, 144, 187-188
 paspoorte, 24
 patrollies, 30, 226
 Paul van Haarlem, 147
 Paulusz, Jan, 129
 Paus, Otto, 129
 'pay' (paalement) (benaming), 213
 'peekelharing', *sien* vissery
 Peeperstraat, Pieter Jansz, 129
 Peerl (Paarl), 213. *Sien verder* Drakenstein.
 Penard, Jacques: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
 Pennemes, Piet, 48
 Perdeberg, *sien* Paardeberg
 'permissiebriefje' (naam), 75(44), 207, 208
 persie (siekte), 56
 Perstel, Jacob, 130
 petisies: van vryburgervroue, 55-56 (teks). *Sien ook* klagskrif van vryburgers
 Pfeiffer, Johannes, *sien* Phyffer, Johannes
 Phyffer, Johannes, 11-12, 63, 175, 212-213, 225, 227, 279-290 *passim*, 285, 286;
 kriminele verlede, 12, 287 (teks van vonnis); skulde, 283. *Sien ook* Casper (kneeg van
 Phyffer); drankpagte.
 Pienaar, Jacques, *sien* Penard, Jacques
 Pieter (slaaf), 137-138, 267
Pieter en Paul, 98, 100
 Pietersz, Andries, 137
 Pietersz, Burgert, 277-278
 Pietersz, Dirk, *sien* van Alblas, Dirk Pietersz
 Pietersz, Jan, 129, 146
 'Pieties Hok' (parshuis, Vergelegen), 131
 pistole, *sien* wapens
 plaasknegte (alg.), 18, 211-212. *Sien ook* leenknegte; Vergelegen:ambagsmanne,
 plaaswerker en knegte.
 plakkaatboek, 86
 plakkate, 88; ter bestryding van oproerigheid (1706), 26-29 *passim*, 29 (teks)
 Pleunis, Jacob, 46; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; verklaring, 112-113, 180-181
 ploë, 157-158 *passim*; pryse, 116
 Plunes, Jacob, *sien* Pleunis, Jacob
 Politieke Raad, 82, 101-102; agt lede, 27; uittreksel uit notule (1711), 89. *Sien ook*
 Kasteel:raadkamer.
 Ponumee, Christiaan, 129
 Portugese skip (*Nossa Senhora de los Milagros*), 189
 Portugese: kolonisering, 168

Postloper, 145-146

Poullé, Abraham, 37, 58, 65-67, 113-114, 173, 200, 227, 231, 266; gesamentlike verklaring, 36-37; Ivröeëre oopbaan in Batavia, 35
predikante: traktement, 5. *Sien ook* Beck, Henricus; Kalden, Petrus; le Boucq, E.F. Pretorius, Wessel, 162, 241, 265; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]; teken protes teen arrestasie Tas, 24; inhegtenisneming, 31-35; ondervraging, 67-72; verklaring, 33-34 (teks), 91; stiefvader, 31
Protestante (Frankryk), 50
prostituë: 'juffrouwen van plaisier', 126, 185, 279
proviand, 146, 155, 156. *Sien ook* besoekende skepe:verversings.
'provisonele landdros' (Stellenbosch) (benaming), 117
pruike, 38, 96 (figuurlik)
pryse, *sien* eiendomspryse; grondpryse (Nederland); koringpryse; osse:pryse; ploëë:pryse; slawepryse; wolpryse; wolskape:pryse; wynpryse
Pyl, Abram, 62-63; vrou, 62
pypdoos, 98

Quartels Rivier, 137

'querel d'Allemagne', 41

Raad van Indië, 14. *Sien ook* klagskrif van vryburgers (1705: aan Raad van Indië).

Raad van Justisie: lede, 82-89 *passim*, 94-95. *Sien ook* gekommitteerdes (Raad van Justisie).

'rapport briefje' (naam), 211, 224, 226

'rapsodie van leugentaal' (*Korte deductie*), 255(2x)

rassediskriminasie, *sien* kleurbewustheid

rate, *sien* huismiddels

Regte en waare oorsprong en gevolg der laatste onlusten... ('Neutrale gedagten'), 'Voorreden' [14]

rekweste: gedagvaarde vryburgers (7.6.1706), *sien* gedagvaarde vryburgers:rekwes; vroue van vryburgers (14.4.1707), *sien onder* vroue:van vryburgers

Remkes, Gerrit, 51, 131; verklaring, 121, 181, 181 ('Recollement')

remonstransie van vryburgers, *sien* klagskrif van vryburgers

Remont, Jan, 129

retoervloot, 'Voorreden' [11], 14, 21, 28, 42, 43, 46, 90, 99-101, 108, 111, 232, 235, 239

Riche, Louis: teken klagskrif teen WAS (1706), 14 (merk)

Riebeecks Kasteel, 119, 120, 197, 270

riet, 72, 115, 118, 194, 195, 220, 234, 237, 238

rietdakke, 234

rietkappers (beroep), 129-130 *passim*, 140. *Verder nie geïndekseer nie.*

'rietvelt' (benaming), 194

Rigter, Philip Philips: verklaring, 110-111

Riviersonderend, *sien* Sonderendrivier

Robbeneiland, 42, 172, 203, 287

Robbertsz, Pieter, 194 *passim*. *Sien ook* Lavoit, Catharina, weduwee van J. Wismar, ('zeekere arme weduwe').

Roelof ('mede-timmerman'), 74

Roelof de Sweed, 130

Roelofsz, Coert, 137

rog, 229

Roggeveen, Jan: verklaring, 21-22

Romond, Michael, 119
 Ronde Bosje, 148, 151-152, 178, 207, 211, 215, 232. *Sien ook* Kompanjieskuur; Nieuwe Land; Rustenburg (buiteverblyf).
 rookgewoontes, *sien* tabakverbruik
 'Roomsgezinde' burgerraad, 'Voorreden' [9], 35. *Sien verder* Heems, Guilliam.
 Rooms-Katolieke Kerk, 'Voorreden' [9]
 Roosje (visserman), 142
 Rotterdam, Jan, 24-27, 40, 64, 107, 117, 119, 165, 165, 201, 215, 262, 296, 296-297; vroeëre lewe, 24-24, 41; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]; verbanning, 24; terugkeer, 100; verklaring, 26, 40-41; weduwee, 297
 roudrag, 296
 'roukoop' (woord), 90
 Rousseau, Frederik, 246, 281
 Rousseau, Pierre, 46; teken klagskrif teen WAS (1706), 14
 Rousseaux, *sien* Rosseau
 'ruilders' (benaming), *sien* 'vrye ruilders'
 ruilhandel, *sien* veeruil met Khoikhoi
 ruilmiddels, *sien* veeruil met Khoikhoi:ruilmiddels
 ruiltogte, *sien* veeruil met Khoikhoi
 Russouw, *sien* Rousseau
 Rustenburg (buiteverblyf), 125
 Rustenburg (veepos), 137

sabbatsontheiliging, *sien* Sondagsontheiliging
 Sakse (Duitsland), 123
 Salomo (koning), 19
 Schapenberg, *sien* Skapeberg
Schelde, 18
 Schelde, Hendrik, 130
 Schimmel, Jan, 129
 Schlobsoo, Pieter, 130
 Schoes, Pieter, 119, 193
 Scholier, Jan, 129
Schoonderloo, 21
 Schreuder, Hans, 130
 Schrijver, Isaacq, 119
 Schrik, Hendrik, 145-145
 Scipio (slaaf), 267
 seehoof (Tafelbaai), 228
 seekoeigate, 134
 seekoeijag, 160, 165
 Seekoeivlei, *sien* Zeekoey Valley
 'seigneur' (sr.) (betiteling), 157, *en elders passim*
 Sekunde (amptenaar), *sien* Elsevier, Samuel
 Seleins, Paul: en versny van wyn, 223-224
 selfmoord, 13, 62-63, 294-295
 Senecal, David: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
 Sergiants Rivier, 137
 Sevenhoven, Daniël, 204; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; verklaring, 33, 45-46, 121; ondervraging, 72-79

Siekenhuys (buitepos), 137
 sieketroosters, 21, 181
 Sigismund, Bastiaan, 157, 205
 silwerware, 63, 299
 Simon van die Kaap, 137, 154
 Simons, Cornelis Jan, 'Voorreden' [10], [11], 276, 299
 Simonsberg, 208 ('Zions Berg')
 skaapkrale, *sien* veekrale
 skape: 'Hottentots harige schapen', 257, 293. *Sien ook* wolskape.
 Skapeberg, 134, 160
 skeepsraad, *sien* breë skeepsraad
 skeepvaart, *sien* besoekende skepe; Kompanjieskepe; 'legdagen' (benaming); *Nossa Senhora de los Milagros*; verstekeling op skepe.
 skepensamp (Nederland), *sien* van der Stel, W.A.:vroeëre loopbaan in Nederland
 skerpregter (amptenaar), *sien* Coopman, -
 skilder, *sien* kunsskilder
 skildwagte, 15-16, 52, 53, 111; op strand, 224-225 *passim*, 226. *Sien ook* Kasteel:wagte.
 skoolmeesters, 118
 skrynwerkers (beroep), 138
 skulpe, 118, 148
 slagters, *sien* vleispag
 slagtery, 12, 103(3), 165. *Sien ook* Hüsing, Henning:en vleispag.
slawe (alg.), 21, 39
 slawe: drostery, 9, 137-138, 231-232, 264-265, 265-267 *passim*
 slawe: na Europa geneem, 52
 slawe: huisvesting, 130, 131. *Sien ook* Slawelosie; Vergelegen:slawehuis;
 slawe: individue (name), 15, 52, 137, 138, 147, 154, 205, 231-232, 265-266 *passim*, 267
 slawe: kerstening, 174 ('Hottentot' korrek?)
 slawe: kleding, 165
 slawe: mediese behandeling, 161
 slawe: mishandeling, 264-265
 slawe: ongehoorsaamheid, 99
 slawe: voeding, 9, 71(45), 130, 142, 146, 251-254 *passim*, 293
 slawe: werksaamhede, 137, 140-141, 147; skaapwagters (slawe?), 121
 slawe. *Sien ook* 'jongen' (benaming); Kompanjieslawe; 'meid' (benaming);
 Vergelegen:aanhouding van slawe van andere; Vergelegen:slawe; 'volk' (gebruik van
 woord); vrybrief (slawe).

slawehandel, 153
 Slawelosie (Tafelvallei), 152, 153
 slawepryse, 231, 265-266
 slawetransaksies, 153-154, 231-232 *passim*. *Sien ook* transportboek.
 Sloten, 156
 Slotsboo, Kaje Jesse, 17, 35, 52-53, 97, 112, 139-140, 177, 223, 269; gesamentlike
 verklaring, 36-37, 37
 slotte, 98, 99
 smede, 116, 155-159 *passim*
 smeekele, *sien* smidskele
 smidskele, 116, 155-157 *passim*
 smokkelhandel, 214-215, 280, 281-284 *passim*, 288-289
 Snap, Piet, 132, 134

Snip, Jan, (sekretaris Raad van Klein Sake), 37 (handtekening). *Verder nie geïndekseer nie.*

Soeten Daalse Valley, 147, 162, 188

soldate, 16, 20, 32, 36, 44, 48, 51, 79, 97, 98, 99, 113, 114, 119, 224; 'genegtheid tot werken' (sarkasties), 150; 'den wegens gepleegde diefstal gedeporteerden corporaal en getransformeerden soldaat Nicolaas Visser', 259; Franse leër, 93. *Sien ook* Kasteel:wagte; skildwagte.

Sollier, Gillis, 92-93; brief aan F. du Toit, 93 (teks); verklaring, 15-16

Sondagsontheiliging, 'Voorreden' [8]

Sonderendrivier, 137-138

sosiale lewe, 14-15 *passim*, 21, 23, 54, 125, 144 *passim*, 278

Soullier, Gilles, *sien* Sollier, Gilles

Soute Rivier, 142

Souter, Hans Michel, 274

soutvis, *sien* vissery

Spaanse Inkwisisie, 30

Spaanse Suksessie-oorlog, 184, 300

Spanjaarde, 2; kolonisering, 168

spieëls, 130, 279, 286

sr. (afkorting), *sien* seigneur (betiteling)

stad, *sien* Vergelegen:grootte van plaas:'soo groot als een geheele stad'

Starrenburgh, Johannes, 16-18 *passim*, 31-36 *passim*, 52-53, 79, 111-114 *passim*, 121, 126, 169, 204, 230, 231, 233-235 *passim*; aanstelling, 236; optrede voor Raad van Justisie, 82-87 *passim*; gesag bevrageteken, 85-87; terugroeping, 101. *Sien ook* getuigskrif vir WAS (1706).

stede, *sien* Vergelegen:grootte van plaas:'soo groot als een geheele stad'

Steen, Jacobus, 204

Steenberge, 190

steenkool, *sien* smidskole

Stellenbosch, 21; kerkgebou, 181; kerksake, 172-173, 177-178, 180-181, 191-192. *Sien ook* Eersterivier; Jan de Jonkershoek; Moddergat; Simonsberg. *Sien verder* Hasewinkel, Christoffel (geregsbode); onder-landdroos (Stellenbosch); 'provisionele landdroos' (Stellenbosch) (benaming); Starrenburgh, Johannes (landdroos).

Steyn, Douwe, 196

Stoffelsen, Jan, *sien* onder Niel, Estienne. *Vgl.* Stoffelsz, Jan.

Stoffelsz, Jan, 170, 171. *Vgl.* Stoffelsen, Jan.

Stokman, Karel: verklaring, 157-158

strawwe (Franse leër), 93

strooidakke, *sien* rietdakke

strykgeld (benaming), 11

Styger, Jan Hendrik: teken klagskrif teen WAS (1706), 14

substituut-landdroos (Stellenbosch), *sien* onder-landdroos; 'provisionele landdroos' (benaming)

suidooster, 144

Suikermolen, 225

Swart, Jan, ('genoemt Jan Jansz. Swart'), 121

Swartrivier, 137

Sweed, Roelof de, *sien* Roelof de Sweed

Sweers, Laurens, 118

Swellengrebel, Johannes, 54-55, 83-87 *passim*, 89, 94, 95, 241; vrou, 54

Switsers, 1-2; as bynaam, 278. *Sien verder* Ley, Michael.

Switser, Hendrik de, *sien* de Switser, Hendrik

tabak: as ruilmiddel, 170, 147, 170-171

tabakverbruik, 14, 15, 43, 125

Tacitus, 265

Tafelbaai, 253-254. *Sien ook* seehoof (Tafelbaai).

tandestoker, 63

tandpyn, 35, 64

tappery, 45, 193, 211, 214, 281, 287

tarwe, *sien* koring(...)

Tas, Adam, 64, 125

Tas, Adam: deur A. Bógaert in gedig genoem, 'Voorreden' [14]

Tas, Adam: dagboek, 23 *passim*, 109, 125, 126, 184

Tas, Adam: 'een goed schryver', 20

Tas, Adam: eerbaarheid, 279

Tas, Adam: huwelik, 278

Tas, Adam: inhegtenisneming en aanhouding, 20-24, 31, 47-48, 57, 66, 75, 76, 125-126, 298-299

Tas, Adam: kommentaar en kritiek deur WAS, 125-126 *passim*, 185, 202-203, 250, 268, 278 *passim*, 288-290 *passim*, 297, 298

Tas, Adam: lessenaar, 'Voorreden' [10], [11], 21-23 *passim*, 33, 35-36, 65, 69, 266. 299 (inventaris)

Tas, Adam: ondervraging, 185

Tas, Adam: protes teen inhegtenisneming, 14 (teks met name)

Tas, Adam: seuntjie, 97

Tas, Adam: slawe, 231

Tas, Adam: teken klagskrif teen WAS (1706), 14

Tas, Adam: teken 'Opdragt', *ibid.* [5]

Tas, Adam: vrou, *sien* van Brakel, Elisabeth

Tas, Adam: *Sien ook* magtiging aan Tas & Van der Heiden (1708).

Tas, 'de jonge juffr.', 232

teëls, 130. *Sien ook* vloersteenbakker (beroep).

ten Damme, Willem, (opperchirurgyn), 56, 112, 114, 143, 148, 149; voog van Van Brakel-kinders, 208; huis, 262; vrou, *sien* Gulix, Helena

Ter Aa (skip), *sien Huis ter Aa*

ter Meulen, Aletta (Aaltje), weduwe van H. Elbertsz, *sien* Vermeulen, Aletta

Ternate, 108

Theron, *sien* Theron

terugroeping van WAS, *sien* van der Stel, W.A.:ontslag

Tessenaar, Hendrik, 34

Texel, 96

Theron, Jacques, 18; teken klagskrif teen WAS (1706), 14

Tien Gebooie, 180-181, 236, 256, 300

tiendes (koring), 125, 242

'tiervet' (huismiddel), 53

'timmerhout', *sien* bouhout; houtvoorsiening (alg.)

titels, *sien* Goewerneysamp:amptelike titulatuur (voorbeelde). *Sien ook onder* aanspreekvorms.

Tous, Daniël, 172

transportboek (slawetransaksies), 152

trapbalies, 205
trekosse, 171
troepe, *sien* soldate
tuine, *sien* groentetuine; Kompanjietuine; Vergelegen:tuinuitleg
tuiniers (VOC), *sien* Hartog, Jan; Jansz, Cyn
tuiniers (beroep), 129 *passim*; onder vryburgers (groentetuine), 225
Twee Fonteinen, 270
Tweede Persoon (Sekunde), *sien* Elsevier, Samuel
Tygerberg, 100, 235
Tygerhoek, 137
Tygervallei, 195, 208, 231

uitgee van grond, *sien* grondetoekenning aan vryburgers
'Uithoek' (Kaap), *sien* 'Africaanse Uithoek'
Ulderiksz (*spelling wissel*), Jacob, 129, 143, 171, 186 ('koetsier'), 186-187 *passim*

V.O.C., *sien* *inskrywings wat begin met Kompanjie(...)*. *Sien ook* Here XVII.
vakmanne (VOC), *sien* Vergelegen:ambagsmanne
Valsbaai, *sien* Vishoek (Gordonsbaai); vissery
van Alblas, Dirk Pietersz, 34, 129, 220-221, 234-235; verklaring, 235-236
van Amsterdam, Michiel, 129
van Assenburgh, Louis, 'Voorreden' [11], 101, 105, 153, 207, 276; plakkaat (1708), 105
(teks); geloof, 'Voorreden' [4], [9] *passim*, 104, 107; slawe: 174
van Berge, Court, 129
van Brakel (familie): onder voogdy van W. ten Damme, 208
van Brakel, Elisabeth, vrou van A. Tas, 55, 100, 278
van Brakel, Harmanus: verklaring, 208
van Brakel, Jacobus, 17, 69, 97, 208; teken klagskrif teen WAS (1706), 14;
inhegtenisneming, 97; huis, 235; dood van gesin, 97; vrou, *sien* Elberts, Margarita.
Sien ook gedagvaarde vryburgers (alg.).
van Brakel, Maria, vrou van J. Louw, 55, 100, 177; verklaring, 175-176
van de Sande, Reinier, *sien* van de Zande, Reinier
van de Westhuizen, Claas: teken klagskrif teen WAS (1706), 14 (merk); teken protes
teen arrestasie Tas, 24 (merk); inhegtenisneming, 45; verbanning, 56; verklaring,
113-114
van de Westhuizen, Pieter, 114
van de Zande, Reinier, 60; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken protes teen
arrestasie Tas, 24
van Delft, Claas, 130
van Delft, Lucas, 129
van den Bosch, Jan, 129
van der Byl, Pieter, 22, 62, 113, 118, 151, 196; teken klagskrif teen WAS (1706), 14;
teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]; teken protes teen arrestasie Tas, 24;
verbanning na Nederland, 39, 231; vrylating, 102-103; verklaring, 195-196; huis, 68;
slawe, 59; vrou, 195-196
van der Heiden, Jacobus, 22-23, 98, 119, 120, 124-125, 191, 196, 200-201, 212-213,
215, 243, 259, 263, 270, 274, 288, 299
van der Heiden, Jacobus: aanhouding, 27, 38-39, 42-44, 47, 47-49, 56-57, 89-91, 96,
235
van der Heiden, Jacobus: deur A. Bógaert in gedig genoem, 'Voorreden' [14]
van der Heiden, Jacobus: briefie van M. Greef, 237 (teks)

van der Heiden, Jacobus: familiebesoek, 43
van der Heiden, Jacobus: huis, 178, 232
van der Heiden, Jacobus: onderteken 'Opdragt', *ibid.* [5]
van der Heiden, Jacobus: ondervraging, 58-65
van der Heiden, Jacobus: siekte, 89-90 *passim*
van der Heiden, Jacobus: slawe, 62, 266
van der Heiden, Jacobus: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
van der Heiden, Jacobus: teken protes teen arrestasie Tas, 24
van der Heiden, Jacobus: veepos, 197
van der Heiden, Jacobus: verbanning, 90-91; opdrag, 90 (teks); rekwes, 90-91 (teks)
van der Heiden, Jacobus: verhoor, 35, 36-37 *passim* (verklarings), 37-38, 121
van der Heiden, Jacobus: verklaring, 33, 65
van der Heiden, Jacobus: vrou, *sien* Vroom, Abigael
van der Heiden, Jacobus. *Sien ook* aanranding; magtiging aan Tas & Van der Heiden (1708).

van der Heyde, Pieter Jurgen, 120, 270
van der Heyden, Jan Jansz: verklaring, 129-131
van der Linden, Fredrik, 213
van der Maas, Juriaan, 21-22 *passim*

van der Stel, Frans:

van der Stel, Frans: aanhalings (woordeliks), 193
van der Stel, Frans: as moontlike landdros, 198
van der Stel, Frans: huis ('in de Comps. tuin, alwaar hy naast aan woonde'), 198
van der Stel, Frans: 'Jonker Frans', 'Frans de Jonker', 5, 71, 166, 192, *en elders passim*
van der Stel, Frans: klagtes en kritiek, 5, 6, 109, 135, 192-199, 200-202 *passim*, 212, 238, 242-244 *passim*; 'een pest voor de Caap' ens., 6, 192, 193, 198
van der Stel, Frans: knegte, 255, 272. *Sien ook* Voogt, Claas.
van der Stel, Frans: in Kompanjiesdiens, 193
van der Stel, Frans: slawe, 145
van der Stel, Frans: terugroeping, 102
van der Stel, Frans. *Sien ook* aanranding; veeruil met Khoikhoi; vissery:botsings; weiveld:botsings.

van der Stel, Simon, 4, 54, 181, 278, 281

van der Stel, Simon: Constantia, *sien* Constantia
van der Stel, Simon: grondbesit, 102(8), 190
van der Stel, Simon: huishoudster, 195-196
van der Stel, Simon: klagtes en kritiek, 11-12 *passim*, 18, 39, 109, 119, 124, 179, 188-199 *passim*, 202, 229, 244-249 *passim*, 268, 279
van der Stel, Simon: leenknegte, 272
van der Stel, Simon: slawe, 190
van der Stel, Simon: toespelings op sy gekleurde grootmoeder, 189, 256
van der Stel, Simon. *Sien ook* de Vyf, Abraham; Hüsing, Henning:en Van der Stels.

van der Stel, W.A.:

van der Stel, W.A.: aanhalings (woordeliks), *sien onderafdeling* gewelddadigheid (ens.):aanhalings (woordeliks) *hieronder*
van der Stel, W.A.: aanstelling, 107; aankoms, 40, 193
van der Stel, W.A.: aanwesigheid by verhore, 35-36, 38, 123-124
van der Stel, W.A.: afdanking, *sien onderafdeling* ontslag *hieronder*

van der Stel, W.A.: deur A. Bógaert in gedig genoem, 'Voorreden' [14]

van der Stel, W.A.: botsings met amptenare, *sien* Corssenaar, Willem; Jering, Johan Ernst; Munkerus, Henricus. *Sien ook onderafdeling* gewelddadigheid (ens.) *hieronder*.

van der Stel, W.A.: botsings met vryburgers, 6, 9, 10, 13, 113, 120-121

van der Stel, W.A.: brief aan C. Louw, 227 (teks)

van der Stel, W.A.: briefie aan P. van der Bijl, 219 (teks)

van der Stel, W.A.: getuigskrif in sy guns (1706), *sien* getuigskrif: vir WAS

van der Stel, W.A.: gewelddadigheid, woede-uitbarstings en dreigemente, 14, 34, 46, 52-53, 94-95, 144 *passim*, 161, 185, 186, 203, 234, 241, 262, 295-297 *passim*; 'driftige wrakzucht', 39; aanhalings (woordeliks), 26, 64, 171, 215, 297

van der Stel, W.A.: 'hofklik', *sien* 'hofklik'

van der Stel, W.A.: en H. Husing, *sien* Hüsing, Henning: en Van der Stels

van der Stel, W.A.: klagtes en kritiek (alg.), 40, 105, 106, 107-108; 'zo vriendelyk en minzaam als een oorwurm', 183; sy 'ysterharde conscientie', 231; sy 'met valsche en gramstorige vogtigheid bezet gemoed', 250; 'een geessel van dezès landes inwoonders', 297; 'in de konst van regeering weinig geoëffent', 300. *Sien ook* omkopery.

van der Stel, W.A.: *Korte deductie*, *sien* *Korte deductie*

van der Stel, W.A.: onsedelike lewe (beweer), 126, 130 ('badstoof'), 184, 185, 279, 286. *Sien ook* Tien Gebooie.

van der Stel, W.A.: ontslag (missive van 30.10.1706), 98, 101-104 (teks), 109, 289, 290

van der Stel, W.A.: pligsversuim, 180-185 *passim*. *Sien ook* Vergelegen: besoeke deur WAS.

van der Stel, W.A.: sit retoervloot agterna (1706), 42

van der Stel, W.A.: rykdom (beweer), 291

van der Stel, W.A.: slawe, 296. *Sien ook* Vergelegen: slawe.

van der Stel, W.A.: terugroeping, *sien* *onderafdeling* ontslag *hierbo*

van der Stel, W.A.: toespelings op sy gekleurde oorgrootmoeder, 189, 256

van der Stel, W.A.: Vergelegen, *sien* Vergelegen

van der Stel, W.A.: verkoop van besittings, 116

van der Stel, W.A.: vroeëre loopbaan in Nederland, 'Voorreden' [8], 57, 107, *en dergelike verwysings passim*

van der Stel, W.A.: vrou, 126, 279, 296

van der Stel, W.A. *Sien ook verwysings onder* agitatie teen W.A. van der Stel (1706-07).

van der Westhuizen, Claas, *sien* van de Westhuizen, Claas

van Deventer, Gerrit Jansz, 167

van Dieden, Willem, 287

van Epe, Johannes, 181

van Geisselen, Sara Jansen, weduwee van A. Oelofsz, 265; verklaring, 265-266

van Giffort, Gottfried Claasz, 130

van Gijsselen, Sara Jansen, *sien* van Geisselen, Sara Jansen

van Haarlem, Paul, 147

van Hoorn, Joan, 276

van Hornsteyn, Hans Pietersz, 224: verklaring, 205-206

van Lee, Meyndert Aden, 137

van Loon, Hercules, 63; weduwee, *sien* Engelbregt, Maria

van Meerland, Jan, 26; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken protes teen arrestasie Tas, 24; verbanning na Nederland, 39; dood, 108

van Moe, Jodocus: verklaring, 197

van Niekerk, Cornelis, 235-236; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]. *Sien ook* gedagvaarde vryburgers (alg.).
 van Nieukerk(en), *sien* van Niekerk
 van Paderborn, Hendrik, 120
 van Putten, Willem, (pakhuismeester), 20, 25, 38, 65, 82, 84-86 *passim*, 94, 116, 200-201, 279; hartstogtelikheid, 38, 86 *passim*
 van Rheede, Adriaan, 49, 82-83, 94; gesamentlike verklaring, 36-37, 37; weduwee, 232
 van Rhyn, Adam, 276
 van Schalkwyk, Teunis Dirksz, 213, 256; teken getuigskrif vir WAS (18.2.1706), 15
 van Staden, -, 59
 van Staden, Marten, *sien* gedagvaarde vryburgers (alg.)
 van Wesop, Gerrit, 129
 van Wyk, Ary, 145; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken protes teen arrestasie Tas, 24; verklaring, 143-145
 van Zeil/ Zeyl, *sien* van Zyl
 van Zyl, Marten, 212
 van Zyl, Willem, 59; teken klagskrif teen WAS (1706), 14; teken magtiging (1708), 'Voorreden' [12]; verklaring, 47. *Sien ook* gedagvaarde vryburgers (alg.).
 vatmakery, 7, 158, 203, 205-206
 veebesit, 4-5. *Sien ook* Vergelegen:veetroppe.
 veehandel (alg.), 164-165. *Sien ook* veeruil met Khoikhoi.
 veekrale, 147, 161, 162, 249, 257
 veeposte, 18, 124-125, 162, 197, 249; geboue, 147, 161, 162, 249 (afmetings). *Sien ook* buiteposte (VOC); Vergelegen:veeposte.
 veeroof, 119
 veeruil met Khoikhoi, 3, 5, 136, 151, 161, 164, 166-172; ruilmiddels, 166, 167, 170-171; geweldpleging, 5, 164-169 *passim*; name van ruilers, 169-172 *passim*
 veilings, 11, 116
 veld, *sien* natuur
 'veldvlugtig' (uitdrukking), 120
 veldwagters (Stellenbosch), 17, 20, 32, 51-53 *passim*, 79, 93, 97, 113, 114; uitrusting, 52
 vendusies, *sien* veilings
 Venesiaan (Kompanjiesdienaar), 52
 vensters, 158. *Sien ook* kruiskosyne.
 verbanning, 51, 203; na Batavia, 24, 100, 117, 201, 224; na Mauritius, 34, 45, 46-47 *passim*, 56, 88, 94, 113, 203; na Nederland, 39, 90-91, 100, 108, 231, 234; na Robbeneiland, 34, 51. *Sien ook* vroue van bannelinge.
 verdrinking, 137, 144, 154
Vergelegen, 3-5 *passim*, 6, 8, 11
 Vergelegen: afbeeldings, 129, 131, 222; plan, 131
 Vergelegen: afstand van Kaap, 127, 224
 Vergelegen: 'agtkant', 130(2x), 131
 Vergelegen: ambagsmanne, plaaswerkers en knegte, 5, 118-119, 129-130 (name), 137 (name), 138, 140-142, 143, 145, 146-147 (name), 150, 154, 157, 219, 252, 274; H.M. Souter, 274; hofmeester, 129, 232
 Vergelegen: beskerming teen aanvalle, 160
 Vergelegen: beskrywings, 61, 127, 129-130; 'een kostelyk juweel', 152; 'zyn pragtige Hofstede', 126
 Vergelegen: besoeke van WAS, 107, 125, 126, 150, 180, 183-185 *passim*

Vergelegen: boerdery, 128; koringbou, 134, 135, 137, 149, 151, 230, 240, 244, 267; 4, 134, 135, 138, 140, 208, 238; wynbou, 3, 4, 135, 140, 208, **verdere inskrywings verloor*}; wynmakery, 205-206, 215, 221

Vergelegen: bouwerk en -materiaal, 115, 118, 127-130 *passim*, 145, 149, 158 (berekening van ysterwerk), 207-208, 220, 232-238 *passim*; boudatums, 234. *Sien verder ook* vervoerdienste deur vryburgers.

Vergelegen: geboue, 74, 77; woonhuis ('s Heeren huys'), 119, 126, 130, 158; 'badstoof', 130, 279, 286; 'boerehuis', 130, 131, 134

Vergelegen: grootte van plaas, 4, 132-134 *passim*, 139-140; 'soo groot als een geheele stad', 69, 74, 77-78, 127; 'tweemaal so groot als de geheele Provintie van Holland', 160

Vergelegen: onteiening (1707), 102; vendusie (1709), 116, 157, 158

Vergelegen: plaasgereedskap, 157-158, 205

Vergelegen: slawe, 5, 132, 137, 141, 145, 152-154, 165, 184, 205; slawehuis, 130, 131, 158; slawemandoor, 129; aanhouding van slawe van andere, 62, 137-138, 161, 232, 263-267

Vergelegen: toekenning (1699), 3, 240

Vergelegen: tuinuitleg, 208, 233

Vergelegen: veeposte, 75, 132, 137-138 *passim* (name), 146, 154, 155, 159, 161-163, 163 (name), 169, 267, 274, 293; afstand van die Kaap, 137

Vergelegen: veetroppe, 4-5, 135, 135-136, 138, 139, 164-165, 293. *Sien ook* veeruil met Khoikhoi; wolskape.

Vergelegen: verdediging, *sien onderafdeling* beskerming teen aanvalle *hierbo*

Vergelegen: vissery, *sien* Vishoek (Gordonsbaai); vissery

Vergelegen: weiveld, *sien* weiveld:botsings

Vergelegen: *Sien ook* vervoerdienste deur vryburgers.

Verheus, Joost Laurentz, 129

Vermeulen, Aletta, weduwee van H. Elbertsz, 151, 191; briefies van J. Hartog, 219-220 (tekste)

Vermey, Steven, 46-47, 121, 213; teken klagskrif teen WAS (1706), 14

verminking (geregtelik) (Frankryk), 93

verpagting, *sien* drankpagte (alg.); pagstelsel (alg.); vleispag

Verschouw, Jantje, 129

versny van wyn, *sien* Seleins, Paul:en versny van wyn; wynmakery

verstekeling op skepe, 232

verversings, *sien* besoekende skepe:verversings; handel:met besoekende skepe vervoer en vervoermiddels, 72, 115, 118-119, 141, 149, 229. *Sien ook* afstande (alg.); paaie; trekosse; waens; wynmakery:vervoer van wyn.

vervoerdienste deur vryburgers, 8, 65, 72, 114, 115, 118, 194-197 *passim*, 208, 229, 220, 230-238 *passim*

Vesante Kraal, 137

'vice-landdrost' (Stellenbosch), *sien* onder-landdros

Viellier, *sien* de Villiers

Vierabend, *sien* Vieravond

Vieravond, Jan David, 144, 171; verklaring, 145-146, 166-167, 212, 252-253

Vier-en-twintig Riviere, 96, 208-209, 249

Vilion, Cornelia, vrou van H. du Preez, 100

Villiers, *sien* de Villiers

Vis, Piet, 130, 142

Vishoek (Gordonsbaai), 8-9 130 *passim*, 132, 142, 145-146 *passim*, 156, 251-255
passim; geboue, 134
 'vishuis' (benaming), 255
 Visser, Gerrit Jansz, 245-249 *passim*
 Visser, Jan Gerritz, 8
 Visser, Nicolaas, 259, 261
 vissers, 142 (name)
 vissery, 8-9, 119, 130, 138 *passim*, 142, 144, 190, 251-255; botsings, 144, 145, 251,
 253
 Vivier, Abraham: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
 Vivier, Jacob: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
 Vivier, Pierre: teken klagskrif teen WAS (1706), 14
 Vleermuys (buitepos), 137
 'vlaggevoerder' (benaming), 27
 vleis, 165
 vleispag, *sien* Hüsing, Henning: vleispag
 vleisvoorsiening (alg.), 224-229. *Sien ook* Hüsing, Henning: vleispag; slagtery.
 Vlermuis (buitepos), *sien* Vleermuys
 vloeke en verwensings, 98(2x), 99, 171
 vloere, 119
 vloersteenbakker (beroep), 129
 Vlok, Johannes, 225-226
 vlugtelinge (vryburgers), *sien* gedagvaarde vryburgers (alg.)
 voedsel en drank, *sien* besoekende skepe: handel; onthaal van besoekers; proviand
 Voëlvlei, *sien* Vogelvaley
 voëlvryverklaring, 120
 voetknegte, 31
 Vogel, Jacob, 198
 Vogelvaley, 178-179
 Vogelvanger, Hendrik de, *sien* Hendrik 'de Vogelvanger'
 'volk' (gebruik van woord), 231
 Voogd, Claas, *sien* Voogt, Claas
 Voogd, Jan Hendrik, 16
 Voogt, Claas, 143-144, 171, 186, 192-193, 197
 voorlesers, 172-173, 177
 voorrade, *sien* proviand
 voortvlugtiges (vryburgers), *sien* gedagvaarde vryburgers (alg.),
 Vosloo, Jan, 130, 145, 148, 246, 268-269; verklaring, 149-150
 Vroman, Jacob, 137
 Vroom, Abigael, vrou van J. van der Heiden, 46-47, 48, 55
 vroue: van gevange vryburgers, 55; petisie, 55-56 (teks), 66, 99-100; rekwes
 (14.4.1707), 100 (teks); van bannelinge, 41-42. *Sien ook* owerspel; prostitusie. *Sien
 verder verwysings onder* weduwees.
 vrybrief (slawe), 232
 Vryburg, 60
 vryburgers: aantal, 116; nasionaliteite, 81; ondertekenaars van getuigskrif vir WAS
 (1706), 'Voorreden' [8]; ondertekenaars van klagskrif teen WAS (1706), 14;
 vryspreking (1706), 300; eerherstel (1708), 105 (teks); 'voor het meeste deel qualyk
 opgevoede volkeren', 300. *Sien ook* boerdery; grondtoekenning aan vryburgers;
 meelsakke (figuurlik); tuiniers: vryburgers (groentetuine); veeruil met Khoikhoi;
 vervoerdienste deur vryburgers; vissery: botsings; weiveld: botsings.

'vrye ruikers' (benaming), 161. *Sien verder* veeruil:name van ruikers.
 vrygeleide, 85, 91
 vryswartes: 'Voorreden' [8], 20; teken getuigskrif van WAS, 108
 vuurwapens, *sien* wapens

wadrywers, 147
 waens, 8, 23, 62, 65, 143-146 *passim*, 157, 155 *passim*, 159, 197, 208, 215, 229, 231, 238
 wamakershout, *sien* houtvoorsiening (alg.)
 wamakery, 60, 107-108, 157-158, 159, 206, 209
 wapens, 18 *passim*, 20, 22, 31, 33, 52, 94, 111, 113, 114, 235, 294. *Sien ook* kruit en lood.
 Warmwaters Kraal, 137
 warmwatervoorsiening, 130
 weduwees: 'onbestorwe weduwees', *sien* vroue:van gevange vryburgers; 'zeekere arme weduwe', *sien* Lavoir, Catharina, weduwee van J. Wismar
 Weeskamer, 10, 18, 110, 121, 276-277, 279
 weiveld: botsings, 6(7), 34, 143-144, 163, 159-160, 171, 185-188, 190
 Welgelegen (buitepos), 137
 Wessels, Jan, 8, 242
 wetgewing, *sien* aankondigings (openbaar); plakgate
 wilde diere, 79-80, 160, 165, 248. *Sien ook* jagtogte; seekoeijag.
 wildskuts, 119, 129-130 *passim*, 193
 Willem (matroos), 130
 Willemsz, Pieter, 129
 wingerdbou, *sien* wynbou
 Winter, Hendrik, 129, 273; briefies aan Aletta Vermeulen, 219-220 *passim* (tekste)
 Wismar, Catryn, *sien* Lavoir, Catharina, weduwee van J. Wismar, ('zeekere arme weduwe'),
 Wismar, Jan: weduwee, *sien* Lavoir, Catharina
 witbrood, 119
 Wolf, Thomas, 119, 129
 Wolgast, Andries, 129
 wolpryse, 256, 261
 wolskape, 9, 63, 103(11), 255-263; getalle, 258-261 *passim*; pryse, 260
 woninginrigting, *sien* onder meubels
 woonhuise, 128-129, 147; koste, 128. *Sien ook* deure; kruiskosyne; rietdakke; veeposte:geboue; Vergelegen:geboue; Vishoek (Gordonsbaai):geboue.
 Woordman, Jan Hendrik, 196; verklaring, 196-197
 Woutersz, Jan, 129
 wyn, *sien* mos (druiwesap); sosiale lewe
 Wynandsz, Wynand, 169-171 *passim*
 Wynberg, 198, 200
 wynbou, 4, 7, 284
 wynhandel, 7, 11, 26, 47, 63, 113, 115, 120, 140, 194-195 *passim*, 210-222 *passim*, 227 *passim*. *Sien ook* drankpagte (alg.); wynpryse.
 wynkelder (VOC), 7, 115, 148, 210, 215, 223; misbruik en diefstal van wyn, 223. *Sien ook* Kasteel:wynkelder.
 wynlewering, *sien* wynhandel
 wynmakery, 7, 210, 211, 284; eerste soetwyn, 224; vervoer van wyn, 215. *Sien ook* Seleins, Paul:en versny van wyn.

Wynoch, Christiaan, 46; teken klagskrif teen WAS (1706), 14
wynpag, *sien* drankpagte (alg.)
wynpryse, 7, 10, 11, 120, 175, 190, 213, 216, 217, 218, 221, 227, 281, 284
'wynverlater' (benaming), 7. *Vir versny van wyn, sien verder* Seleins, Paul: en versny
van wyn; wynmakery.

yster en ysterware, 154-159 *passim*. *Sien ook* ploeë; wamakery.
ysterhout, 143, 207, 208

Zandhorst, 60

Zank, Sophia, vrou van J.L. Meyburgh: verklaring, 176

Zeekoey Valley, 187, 190

Zent (rietdekker), 129

Zevenhoven, Daniël, *sien* Sevenhoven, Daniël

Ziekenhuys (buitepos), *sien* Siekenhuys

'Zions Berg', *sien* Simonsberg

Zoeten Daalse Valley, *sien* Soeten Daalse Valley

Zuiddorp, 46

Zuidpool, 145

Zumsande, Hendrik, 129, 147, 274

Zuydorp, Jan, 130